

dere af erhvervsvirksomheder, der ikke drives i selskabsform. I almindelighed kommer det objektive individualansvar på tale over for indehaveren i anledning af andres, typisk ansattes, tilregnelige forhold.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets betænkkeligheder ved et strafansvar for enkeltpersoner, som det ikke kan tilregnes som forsægtigt eller som uagtsomt, at der er realiseret en lovovertrædelse. Det må som udgangspunkt anses for stridende mod den almindelige opfattelse af retfærdighed og rimelighed i strafanvendelsen at straffe en *person* for en lovovertrædelse, der er begået af andre, og som ikke kan bebrejdes den pågældende.

Disse generelle synspunkter bekræftes af flere af de høringssvar, som de berørte ministerier har afgivet over betænkningen. En række ministerier har således peget på bestemmelser om objektive individualansvar i særlovgivningen, der efter ministeriernes opfattelse kan ophæves.

Det drejer sig om § 37, stk. 6, 1. pkt., i lov om hotel- og restaurationsvirksomhed (omtalt i betænkningen s. 135), skattekontrollovens § 18, 1. pkt., og toldlovens § 79, stk. 3 (omtalt i betænkningen s. 134-135), § 26 i loven om administration af Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer (omtalt i betænkningen s. 137) samt § 41, stk. 3, i loven om erstatning for atomskader og § 16, stk. 5, i loven om sikkerhedsmæssige og miljømæssige forhold ved atomanlæg m.v. (omtalt i betænkningen s. 139).

Hertil kan føjes, at Statens Luftfartsvæsen ifølge udtalelsen fra Trafikministeriet ikke umiddelbart har kendskab til sager, der har medført, at enkeltpersoner er pålagt strafansvar på objektive grundlag for overtrædelse af bestemmelserne i luftfartslovens kap. 4 A, herunder de forskrifter, der er udstedt i medfør af dette kapitel, om objektive arbejdsgiveransvar for arbejdsmiljø under tjeneste på luftfartøj.

Inden for nogle områder kan der imidlertid foreligge særlige forhold, der indebærer, at et sædvanligt ansvar baseret på (beviseligt) forsæt og uagtsomhed ikke kan anses for tilstrækkeligt til at sikre opfyldelsen af lovgivningen. Der tænkes her navnlig på arbejdsmiljøområdet og færdselslovens område, hvor der ifølge de berørte ministerier ikke kan bortses fra, at risikoen for at pådrage sig et objektive individualansvar på afgørende måde medvirker til, at der hos virksomhedsindehaveren skabes et incitament til at leve op til lovgivningens krav f.eks. om indretning og sikring af arbejdspladser, køre- og hviletid og forbud mod overlæs.

Strafansvaret for juridiske personer og visse enkeltmandsvirksomheder, jf. ovenfor, vil i mange til-

fælde give mulighed for at pålægge virksomheden som sådan straf. For små enkeltmandsvirksomheder med en enkel struktur og få ansatte vil en ophævelse af bestemmelser om objektive individualansvar imidlertid kunne medføre, at der ikke er mulighed for at placere et strafansvar hverken på indehaveren personligt eller på virksomheden som sådan.

Der kan dog eventuelt blive tale om at gøre strafansvaret gældende mod en ansat, hvis overtrædelsen kan tilregnes denne.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det ikke kan udelukkes, at det på nogle områder vil have uheldige virkninger for overholdelsen og håndhævelsen af lovgivningen at ophæve bestemmelser om objektive individualansvar. At strafansvar eventuelt kan pålægges en ansat i en virksomhed, vil ikke altid være tilstrækkeligt. Det vil kunne betyde, at kun de ansatte – men ikke indehaveren af virksomheden – bærer det strafferetlige ansvar, selv om der er tale om overholdelse af pligter, som det efter en almindelig rimelighedsvurdering bør være virksomhedens ejer, der sikrer opfyldelsen af.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at der ikke i lovgivningen bør findes bestemmelser om objektive individualansvar, medmindre der på grund af områdets særlige karakter er afgørende hensyn til håndhævelsen af lovgivningen, der taler herfor.

Det foreslås derfor, at de gældende bestemmelser om objektive individualansvar underkastes en kritisk vurdering med henblik på at tage stilling til, om bestemmelserne kan ophæves, eller om der på det pågældende lovområde foreligger afgørende grunde til at opretholde en hjemmel til objektive individualansvar.

Det forudsættes i den forbindelse, at der af de berørte ministerier ved førstkommande lejlighed tages initiativ til en sådan vurdering. Endvidere forudsættes de bestemmelser, der er nævnt ovenfor, og som de hørte ministerier allerede nu anser for unødvendige, ophævet.

Endelig finder Justitsministeriet, at der kun under ganske særlige omstændigheder bør indføres regler om objektive individualansvar på nye lovområder. Justitsministeriet vil i forbindelse med den lovtekniske bistand til andre ministerier søge at sikre, at nye lovforslag udformes i overensstemmelse hermed.

Hvis de foreslåede ændringer af straffeloven bliver vedtaget af Folketinget, vil Justitsministeriet i øvrigt ved en skrivelse til samtlige ministerier orientere om indholdet af de nye regler og om de forudsætninger, der er knyttet hertil bl.a. vedrørende allerede gældende bestemmelser om objektive individualansvar.